

ÜNİTE-2

ADIM ADIM TÜRKİYE

1- DOĞAL VARLIKLAR, TARİHî MEKÂNLAR, YAPITLAR VE NESNELER

KAZANIM

*1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesneleri ve yapıtları tanır.

Önemli Bilgiler

Ülkemiz, en eski çağlardan itibaren önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. Bunda hem iklimin yaşamaya elverişli olması hem de ülkemizde verimli toprakların bulunması etkili olmuştur. Yurdumuzun bu özellikleri tarih boyunca pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmasını sağlamıştır.

A-DOĞAL VARLIKLARIMIZ

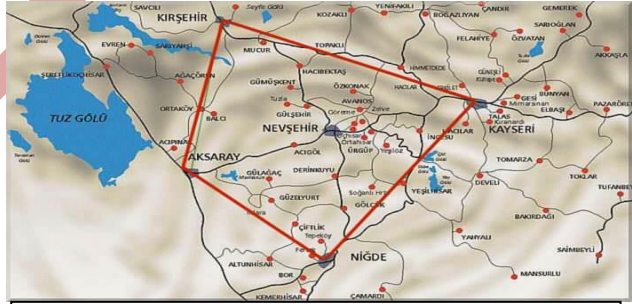
Doğada insan eli değmeden oluşan ve gezilip görülebilecek özelliği olan unsurlara doğal varlık denir. Dağ, deniz, ova, plato, ırmak (nehir), göl, orman, kaplıca (Şifalı sıcak su) vb. gibi. Ülkeler, doğallığın bozulup kaybolmaması için o bölgeyi koruma altına alırlar. Denizler, deniz kıyıları, adalar, doğal oluşumlar, karlı dağlar, göller, ırmaklar, ormanlar ve milli parklar turistlerin gezip konakladığı başlıca yerlerdir.

- Doğal varlıkların yapılışında insanlar etkili olmamıştır.
- Doğanın kendisinde var olan coğrafi unsurlardır.

Yurdumuzun Belli Başlı Doğal Güzellikleri

Çoğunluğu Ürgüp, Uçhisar, Avanos ve Göreme (Nevşehir) civarında bulunan, insanların eskiden beri içlerini oyup barınma yeri ve yiyecek deposu olarak kullandıkları doğal şekil olan peribacaları. (Kapadokya yöremizdedir)

Kapadokya yöremizdeki iller şunlardır :
Niğde, Aksaray, Kayseri, Kırşehir ve Nevşehir.

Pamukkale Travertenleri (Denizli)

Altın sarısı İztuzu kumsalı ve Caretta Caretta Kaplumbağası
Dalyan (Muğla)

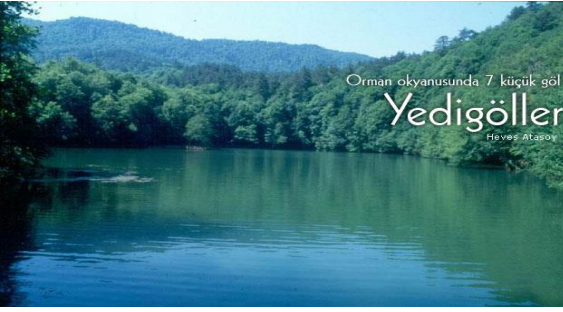

Göreme Milli Parkı (Nevşehir)

Manyas Kuş Cenneti (Balıkesir)

Yedigöller (Bolu)

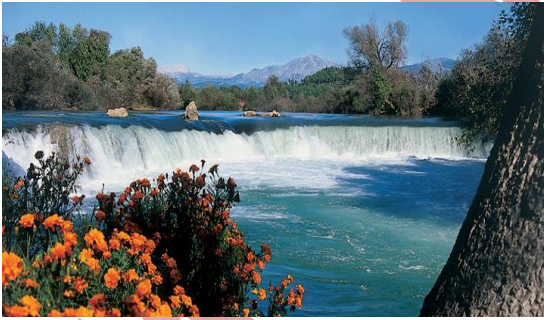
Abant Gölü (Bolu)

Van gölü (Van-Bitlis)

Balıklı Göl (Şanlıurfa)

Manavgat Şelalesi / Antalya

Ulubey Kanyonu (Uşak)

Kurşunlu Şelalesi (Antalya)

Ilıca Şelalesi (Kastamonu)

■ Aşağıda verilen kaplıcalar ile bulundukları illeri örnekteki gibi eşleştiriniz.

KAPLICALAR:

Kızılcahamam

Salihli

Çekirge

Sandıklı

Pamukkale

Kangal

Lâdik

Gönen

İLLER:

Afyon

Ankara

Bursa

Balıkesir

Denizli

Samsun

Sivas

Manisa

Uludağ (Bursa)

Palandöken Dağı (Erzurum)

Nemrut Dağı Milli Parkı (Adıyaman)

Ağrı İli / Ağrı Dağı

Damlataş Mağarası (Antalya)

Cennet-Cehennem Mağarası (Mersin)

Karain Mağarası (Antalya)

İnsuyu Mağarası (Burdur)

B-TARİHİ ESERLERİMİZ

Geçmiş uygarlıklardan günümüze kalan din, bilim, düşünce, sanat ve mimari gibi alanlarda ortaya konan eserlerdir.

- Tarihi eserler insanlar (beşer) tarafından yapılmışlardır.
- Tarihi eserler zarar görmemeleri koruma altındadırlar.
- Tarihi eserler insanlığın ortak mirası olduğundan ziyaretçilere açık tutulur.

Ülkemiz, tarihi eserler bakımından çok zengindir. Ülkemizde yer alan tarihi zenginlikler yüzyıllar öncesini günümüze taşır. Ülkemizin hangi yöresine gidersek gidelim çok sayıda tarihi eserle karşılaşmak mümkündür. Bunun sebebi ise, yurdumuzun binlerce yıldır birçok medeniyete ve devlete ev sahipliği yapmasıdır. Saraylar, evler, köprüler, tiyatrolar, kaleler, kuleler, camiler, kiliseler, türbeler, çeşmeler, medreseler, hamamlar ve kervansaraylar (Han) tarihi eserlere örnek verilebilir.

Saray: Tarihte hükümdarların, kralların padişahların veya önemli devlet yöneticilerinin oturdukları ve ülkeyi yönettikleri yerdir.

Kale: Orta Çağ'ın sembolü olan bu yapılar, savunma amaçlı yapılmıştır.

Cami: Müslümanların ibadethanesidir.

Kilise: Hristiyanların ibadethanesidir.

Sinagog (Havra) : Yahudilerin ibadet ettiği tapınaklara denir

Manastır : Din görevlilerinin ve kendini dine adan kimselerin bir arada yaşadığı dinî yapıdır. Hristiyanlık'ta, Budizm'de ve Hinduizm'de önemli bir yer tutar.

Kümbet: Anıt mezarlara kümbet denir

Türbe: Önemli kişiler için yapılmış anıt mezar niteliğinde olan ve içinde mescit de bulunan yapıdır.

Medrese: Müslüman ülkelerde orta ve yüksek eğitimin yapıldığı eğitim kurumlarına medrese denir.

Külliye (Yapılar topluluğu) : Bir caminin çevresinde cami ile birlikte kurulmuş medrese, imaret (Aş evi), sebil, kitaplık, hastane vb. yapıların bütünü.

Kervansaray (Han) : Kervanların ticaret yolları üzerindeki kurulan konak yeridir. Günümüzün dinlenme tesisleri ya da otellerine benzemektedir.

Darüşşifa: Eskiden hastanelere verilen addır.

Hisar: Bir şehrin veya önemli bir yerin korunması için taştan yapılmış, yüksek duvarlı ve kuleli, çevresinde hendekler bulunan küçük kalelere hisar denir.

Antik Kent : İlk Çağdaki uygarlıklarla, özellikle eski Yunan ve Roma uygarlıkları ile ilgili olan şehirler.

Harabe: Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş yapılara harabe denir.

İmarethane: Ücretsiz yemek dağıtılan aşevi.

Sultan Ahmet Camii

Mimarı Sedefkâr Mehmet Ağa'dır.
Yapımında 20.000'i aşkın çini kullanılmasından
dolayı "Mavi Cami" olarak da tanınır.
(İstanbul)

Süleymaniye Camii

I. Süleyman adına Mimar Sinan tarafından inşa
edilen **kalfalık** dönemi camidir
(İstanbul)

Şehzade Camii

İstanbul

Yeni Cami

İstanbul

Mihr-i-Mâh Sultan Camii

İstanbul

Eyüp Sultan Camii

İstanbul

Kız Kulesi

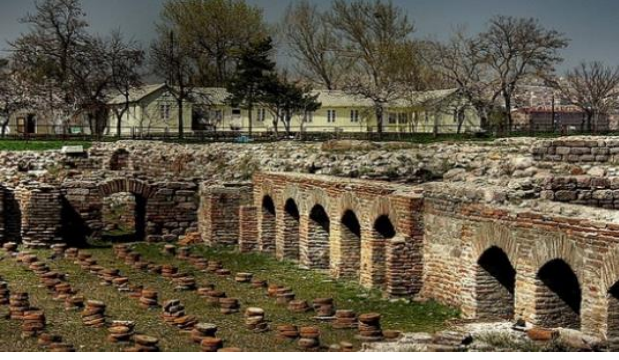
İstanbul

Kız Kalesi

Mersin

Roma Hamamı (Ankara)

Ankara

Augustus Tapınağı (Ankara)

Anadolu Medeniyetleri Müzesi (Ankara)

Beyazıt Evleri (Ankara)

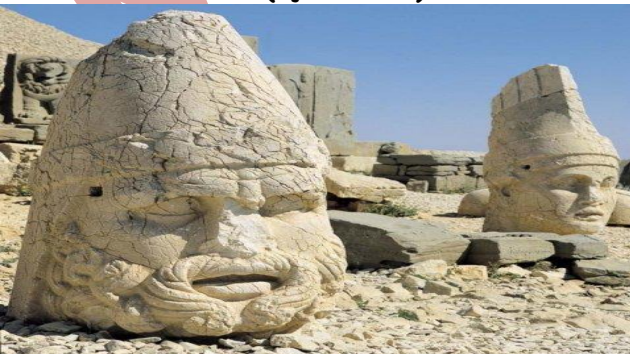
Safranbolu Evleri (Karabük)

Harran Evleri (Şanlıurfa)

Zeugma Antik Kenti (Gaziantep)

Nemrut Heykelleri (Adıyaman)

İshak Paşa Sarayı (Ağrı)

Erzurum Çifte Minareli Medrese

Çifte Minareli Medrese

Sivas

Çifte Minareli Medrese, Türkiye'nin Sivas ilinin merkezinde yer alan medrese. Taç kapı üzerinde yer alan kitabesine göre 1271 yılında İlhaniîlar Veziri Şemseddin Cüveynî tarafından yaptırılmıştır. [Wikipedia](#)

Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası* UNESCO Dünya Mirası

Sivas

Hattuşas - Boğazkale: Hitit İmparatorluğu Başkenti* UNESCO Dünya Mirası

Çorum

Alanya Kalesi (Antalya)

Aspendos Antik Tiyatrosu (Antalya)

Kaunos Antik Kenti (Muğla)

Halikarnas Mozolesi (Muğla)

Efes*
UNESCO Dünya Mirası

Efes'teki Celsus Kütüphanesi
İzmir

Artemis Tapınağı (İzmir)

Hierapolis*
UNESCO Dünya Mirası

Denizli

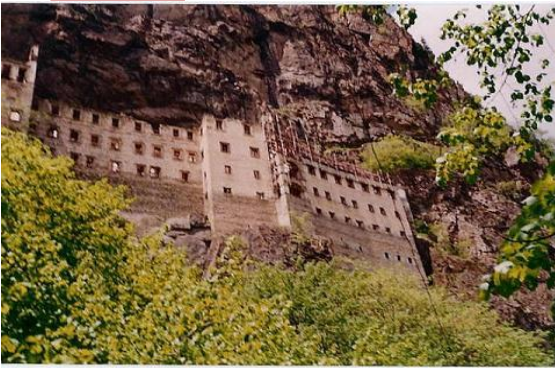
Milet Antik Tiyatrosu (Aydın)

Truva Atı (Çanakkale)

Çanakkale Şehitleri Anıtı - Çanakkale

Sümela Manastırı (Trabzon)

Döner Kümbet - Kayseri

Selimiye Camii

Mimar Sinan'ın 80 yaşında **ustalık** döneminde yaptığı ve minareleri **72 metreyi** bulan eseridir.
(**Edirne**)

Mevlana

Mevlana Müzesi

Mevlana Türbesi

Konya'da bulunan, eskiden Mevlâna'nın dergâhı olan yapı kompleksinde 1926 yılından beri faaliyet gösteren müzedir. "Mevlana Türbesi" olarak da anılır. (**Konya**)

Ayasofya

Ayasofya Müzesi (**İstanbul**)

Yunus Emre Çeşmesi (**Eskişehir**)

C-TARİHİ NESNELERİMİZ

Eski uygarlıklardan günümüze kadar kalmış kap,takı, tarım aletleri gibi eşyalara **tarihi nesne** denir

▲ Bindallı

▲ El yapımı ayakkabı

▲ Seramik vazo

▲ Kilim

Miras, Tarihi Miras, Doğal Miras ve Ortak Miras nedir?

Miras : Bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı her şeye miras adı verilir.

Tarihi Miras : Geçmiş uygarlıklardan günümüze kalan, insanlık için değer taşıyan ve insan eli değmiş eserlerin tümüdür.

Doğal Miras: Estetik, kültürel, bilimsel, ekonomik unsurlarla zenginleşen doğal güzelliklerin ve biyolojik çeşitliliğin oluşturduğu değerler bütünüdür.

Ortak Miras :Bütün insanlık için değer taşıyan tarihi, doğal ve kültürel varlıkların tümü. Yazı, alfabe, bilimsel buluşlar, peribacaları, Çin Seddi, Mısır Piramitleri, Taç Mahal, Petra Antik kenti gibi.

DÜNYA MİRAS LİSTESİ

Bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak ve çeşitli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli işbirliğini sağlamak amacıyla UNESCO'nun 17 Ekim - 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanan 17. Genel Konferansı kapsamında, 16 Kasım 1972 tarihinde "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme" kabul edilmiştir. 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı Kanunla katılmamız uygun bulunan bu Sözleşme, 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak, 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

Uluslararası önem taşıyan ve bu nedenle takdire ve korunmaya değer doğal oluşumlara, anıtlara ve sitlere "Dünya Mirası" statüsü tanınmaktadır. Sözleşmeyi kabul eden üye devletlerin UNESCO'ya başvurusuyla başlayan ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) ve Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) uzmanlarının başvuruları değerlendirmesi sonunda tamamlanan bir işlem dizisinden sonra aday varlıklar Dünya Miras Komitesinin kararı doğrultusunda bu statüyü kazanmaktadır.

2015 yılı itibariyle Dünya genelinde UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kayıtlı 1007 kültürel ve doğal varlık bulunmakta olup bunların 779 tanesi kültürel, 197 tanesi doğal, 31 tanesi ise karma (kültürel/doğal) varlıktır. Her yıl gerçekleşen Dünya Miras Komitesi toplantıları ile bu sayı artmaktadır. Detaylı bilgilere Dünya Miras Merkezi'nin resmi web sitesi olan <http://whc.unesco.org/en/list> adresinden ulaşılabilmektedir.

Ülkemizin, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında yürüttüğü çalışmalar neticesinde bugüne kadar UNESCO Dünya Miras Listesi'ne 15 adet varlığımızın alınması sağlanmıştır. Bu varlıklardan;

- 1-İstanbul'un Tarihi Alanları [1985]
- 2-Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas) [1985]
- 3-Hattuşaş (Boğazköy) - Hitit Başkenti (Çorum) [1986]
- 4-Nemrut Dağı (Adıyaman - Kahta) [1987]
- 5-Xanthos-Letoon (Antalya - Muğla) [1988]
- 6-Safranbolu Şehri (Karabük) [1994]
- 7-Truva Antik Kenti (Çanakkale) [1998]
- 8-Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne) [2011]
- 9-Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya) [2012]
- 10-Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir) [2014]
- 11-Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa) [2014]
- 12-Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri(2015) 13-Efes Antik Kenti (2015)

kültürel olarak;

14-Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) [1985]

15-Pamukkale-Hierapolis (Denizli) [1988]

hem kültürel hem doğal miras olarak listeye alınmıştır.

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44423/dunya-miras-listesi.html> adlı siteden 13.11.2015 tarihinde alınmıştır.

DÜNYANIN YEDİ HARİKASI

Dünyanın Yedi Harikası, tamamı **insanoğlu** tarafından inşa edilmiş, olağanüstü antik yapı ve yapıtlardır. Ayrıca Antik Dönemin Yedi Harikası adıyla da anılırlar.

Günümüzde, Dünyanın Yedi Harikası'ndan sadece Keops Piramidi ayaktaadır. Diğerleri savaş, istila, yangın ya da deprem gibi nedenlerle yok olmuşlardır.

1-Keops Piramidi (Mısır)

2-Babil'in Asma Bahçeleri (Irak)

3-Zeus Heykeli (Yunanistan)

4-Rodos Heykeli (Yunanistan)

5-İskenderiye Feneri (Mısır)

6-Kral Mausollos'un Mezarı (Halikarnas Mozolesi) (Bodrum-Türkiye)

7-Artemis Tapınağı (İzmir- Türkiye)

PEKİŞTİRME SORULARI

2008 PYBS

Ülkemizdeki bazı tarihî eserler, bulundukları şehirlerle aşağıda eşleştirilmiştir.

Bu eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

A) Milet Antik Tiyatrosu → Muğla

B) İshak Paşa Sarayı → Ağrı

C) Artemis Tapınağı → İzmir

D) Selimiye Camisi → Edirne

CEVAP: A

2010 PYBS

6-Türkiye'nin turizm değeri ve bulundukları illere ilişkin aşağıda verilen eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

A) Peri bacaları — Antalya

B) Kız kulesi — İstanbul

C) Pamukkale — Denizli

D) Mevlana Türbesi — Konya

CEVAP : A

2008 PYBS

- I- İskenderiye Feneri
- II- Artemis Tapınağı
- III- Rodos Heykeli
- IV- Mausoleum (Mozole)

Yukarıda verilen ve “Dünya’nın Yedi Harikası” olarak kabul edilen eserlerden hangileri bugün Türkiye’de bulunmaktadır?

- A) Yalnız IV
- B) I – II
- C) II – IV
- D) I – III – IV

CEVAP: C

2011 PYBS

- Edirne’de inşa edilmiştir.
- Mimar Sinan’ın ustalık eseridir.
- Taş, mermer, çini ve ahşap işlemleriyle ünlüdür.

Özellikleri verilen tarihi eserimiz aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Çifte Minareli Medrese
- B) Aspendos Tiyatrosu
- C) İshak Paşa Sarayı
- D) Selimiye Camii

CEVAP: D

2014-2015 YILI AÇIK ÖĞRETİM
ORTAOKULU 3. DÖNEM 2. OTURUM
SINAVI

Aşağıdakilerden hangisi tarihi mekândır?

- A) Yedigöller
- B) Roma Hamamı
- C) Manyas Kuş Cenneti
- D) Cehennem Mağarası

CEVAP: B

2007 PYBS

Ankara’da öğrenim gören Alperen ve Mehmet kardeşler, Sosyal Bilgiler dersinde öğrendikleri tarihi mekânlarımızdan Sultan Ahmet Camisi’ni ve Sümela Manastırı’nı merak ediyorlardı.

Bu tarihi yerleri görmek isteyen kardeşlerin, aşağıdaki illerimizden hangilerine gitmeleri gerekir?

- A) İstanbul - Konya
- B) İzmir - İstanbul
- C) Erzurum - Sivas
- D) İstanbul - Trabzon

CEVAP : D

2012-2013 YILI AÇIK ÖĞRETİM
ORTAOKULU 2. DÖNEM 2. OTURUM
SINAVI

Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Nemrut Dağı → Adıyaman
- B) Pamukkale → Erzurum
- C) Truva Antik Kenti → Çanakkale
- D) Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası → Sivas

CEVAP : B

2014 PYBS

Ülkemizin, Dünya Miras Listesi’nde yer alan varlıklarını merak eden bir turiste vereceğimiz listede aşağıdakilerden hangisi verilmez?

- A) Pamukkale
- B) Kapadokya
- C) Beypazarı Evleri
- D) Truva Antik Kenti

CEVAP : C

2- KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİMİZ

KAZANIM

2.Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir.

3.Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır.

4.Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.

Önemli Bilgiler

Kültür: Kültür, bir toplumda nesilden nesile aktarılıp yaşatılan; gelenek, görenek, din, mezhep, şive, yemek, düşünce, bilim, sanat, mimari vb varlıklarının tümüdür. Başka bir deyişle de insanoğlunun oluşturduğu maddi ve manevi öğelerin tümüdür. Örneğin büyüklerimize saygı göstermek ve bayramlarda onların ellerini öpmek, Denizli şivesi ile konuşmak, İslam dinine inanmak, Kale ilçemizin meşhur pidesini ve biber tatarını yapmak vb.

Gelenek: Uzun zamandan beri geçerli olan kültürel kurallara "gelenek" adı verilir. Kız isteme, düğün öncesi nişan merasimi vb

Örf: Geleneklere uygun hareket etmeye örf denir. Allahın emri ile geleneklere uygun olarak kız istemeye gidilmesi, gelin ve damada nişan yüzüğü takılması vb

Görenek: Bir şeyi eskiden beri görüldüğü gibi yapma alışkanlığı, âdet, alışkıdır. Örneğin; düğün evine giden 5-A sınıfı öğrencisi Sergen'in babası gibi damada takı takması vb.

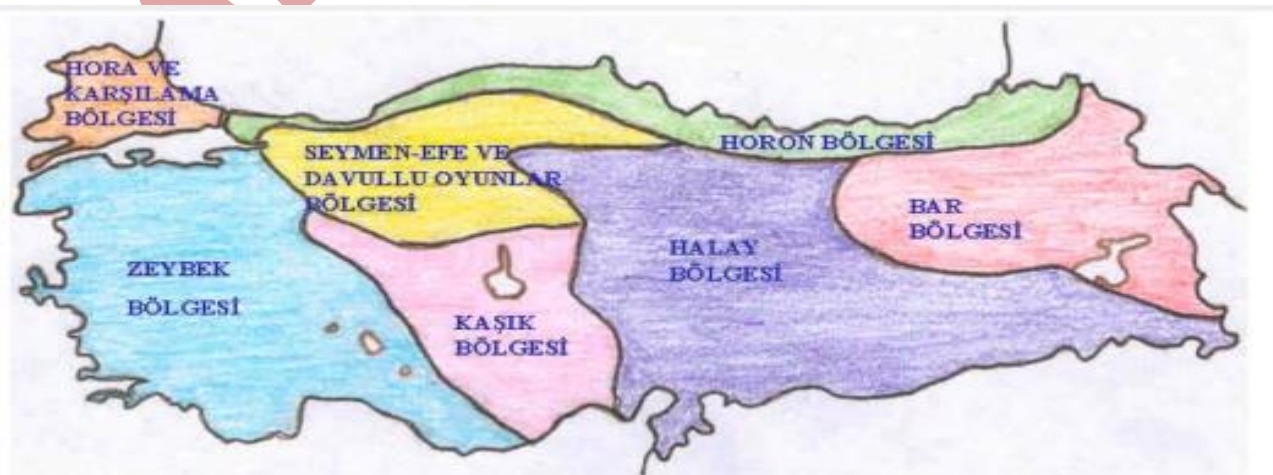
Folklor: Belli bir ülkede yaşayan halkın kültür ürünlerini, geleneklerini, törelerini, inanışlarını, müziğini, oyunlarını, türkülerini, vb. inceleyen bilime **folklor** denir

UYARI: Gelenek, görenek, örf, adet gibi kültürel değerlerimiz toplumumuzun **yazısız** kurallarındandır. Bu kurallar ülke içinde bölgeden bölgeye, yöreden yöreye hatta aynı il içinde bile farklılıklar gösterir. Örneğin; geliyorum kelimesinin yöresel ağza uygun olarak Denizli- Kale ilçesinde "gelivattırım" ; Denizli-Serinhisar ilçesinde ise "gelibbarım" şeklinde telaffuz edilmesi.

Tarih boyunca ülkemizin birçok medeniyete ev sahipliği yapması ve binlerce yıllık bir geçmişe sahip olması nedeniyle, çok çeşitli kültürel özelliklere sahiptir. Kültür ve medeniyetler beşiği olan ülkemizin hemen hemen her yöresinde, estetik bakımdan göz kamaştıran farklı oyunlara, giysilere, müziklere ve el sanatlarına rastlanır. Bu da yurdumuzun kültürel alandaki zenginliğinin bir göstergesidir.

Zengin kültürümüzü yansıtan öğeler

A-Halk Oyunlarımız

▲ Hora-Trakya

Hora: Trakya Bölgesi'nde oynanan oyunların genel adıdır. Hora oyunları çok hızlı ritimli ve kıvraktır. Ayak adımları ön plandadır. Kırklareli, Tekirdağ, Edirne, Silivri ve Çanakkale de bu alana girerler. Giysileri; yemeni, yaşmak veya şami denilen oyalı yazma ile bindalıdır. Erkekler başlarına keçe külah veya etrafına yemeni sarılmış fes takarlar.

Karşılama: Kadın ve erkeklerin karşılıklı yürüttükleri oyunlara verilen isimdir. Düğün eğlencelerinde karşılıklı, yan yana oynanan oyunların kalıplaşmasıyla ortaya çıkmıştır. Trakya yöresine özgü bir oyundur. Karşılamayı, geleneksel kıyafetler içinde, ellerinde bir mendil bulunan oyuncular karşılıklı dizilerek oynarlar.

Horon: Giresun, Artvin, Ordu, Rize ve Trabzon vb Karadeniz illerinde oynanır Karadeniz'in sert ve dağlık doğa yapısı, kararsız iklim özellikleri, bu yörenin oyunlarına yansımıştır. Karadeniz'de tek başına iş yapmak çok zor olduğundan horon, Karadenizlinin her işte ortak hareket etmesini ve birlikte çalışmaya duyduğu ihtiyacı anlatır. Erkekler; yakasız bir tür gömlek olan mintan, kara cepken, zıpka adı verilen pantolon, sapuk denilen ayakkabı giyerler. Kızlar; üç etek, peştamal, şalvar giyerler. Başlarına altınlarla süslü tepelik takarlar. Tepeliğin üzerine işlemeli başörtü veya beyaz yaşmak bağlarlar

Zeybek: Cesareti, yiğitliği, mertliği simgeleyen zeybek özellikle İzmir, Aydın, Manisa, Denizli ve Muğla, Uşak taraflarında görülen zeybek türleridir oynanır. Zeybek kendi içinde türlere ayrılmaktadır. Tek kişi tarafından ya da birkaç oyuncunun çember şeklinde dizilmesiyle oynanır. Zeybek, halkı koruyan cesur bir adamı temsil eder. Zeybek oynayan dansçı, kollarını omuz hizasında, elleri başıyla aynı hizada olacak şekilde iki yana doğru açar ve bazı oyunlarda kollarını dirseklerden hafifçe kırar. Büyük adımlar atarak ağır ağır hareket eder. Ara sıra yere doğru eğilip bir dizin yere dokundurulması, bu dansın belirgin hareketlerindendir.

Kaşık Oyunları: Tahta kaşık ile oynanan hareketli oyunlardır. İç Anadolu ve Ege Bölgeleri'nde yoğun olarak oynanır. En önemli özelliği kaşığın oyuna eşlik aracı olmasıdır.

Bu oyunlarda oyuncular ellerinde ritim aracı olarak tahta kaşıklar bulundurlar. Ancak Antalya ve Konya yörelerinde oynanan kaşık eşliğindeki halk oyunlarına da genel olarak kaşık oyunu denilmektedir.

Kafkas Oyunları: Ülkemizde, özellikle Kars, Iğdır, Ardahan çevrelerinde akordiyon eşliğinde çevik ve hızlı figürlerle oynanır.

Özgün müzik ustası Ciguli ve akordiyonu

Bar: En yaygın olarak Erzurum, Ağrı, Erzincan, Gümüşhane ve Bayburt'ta gelişmiştir. Davul eşliğinde oynanan bar, grup hâlinde ve en az beş kişi ile oynanır. Bar oyunları mertlik, yiğitlik ve kahramanlık duygularını sembolize eder.

Davul ve zurna, Artvin'de davul-zurnayla beraber akordeon ve tulum eşliğinde ekip halinde oynanan halk oyunu olan Bar başlıca Kadın ve Erkek Barları olarak 2'ye ayrılır.

Halay: Ülkemizin birçok yöresinde oynanmasına rağmen özellikle, Sivas, Siirt, Malatya, Diyarbakır, Gaziantep vb gibi Orta Anadolu ile Güney Doğu Anadolu illerinde daha çok davul ve zurna eşliğinde oynanır. Kızlar; üç etek, şalvar giyerler. Başlarına takılarla süslenmiş fes takarlar. Fesin üzerine oyali yemeni bağlarlar. Bellerine kemer takarlar. Erkekler; cepken, geniş pantolon giyerler; başlarına poşu, bellerine şal takarlar.

B- Türkülerimiz

Söyleyeni belli olmayan eserlere anonim denir. Türkülerimiz halkımızın zengin kültürünü yansıtan, belirli bir ezgiyle söylenen öğelerdir. Toplum ve insan hayatında derin izler bırakan kahramanlık, savaş, ayrılık, doğal afet, yas, düğün, aşk gibi olaylar türkülerimize konu edilir. Türkülerdeki konular ortak özellikler gösterse de ezgiler yöreden yöreye farklılık gösterebilir. Orta Anadolu'nun bozlakları, Karadeniz'in hareketli türküleri, Güneydoğu Anadolu'nun barakları, Ege'nin zeybekleri bunlardan bazılarıdır.

Neşet Ertaş (1938-2012) bozlak söylerken

Neşet Ertaş: Türk halk ozanı ve halk müziği şarkıcısı. Abdallık (Halk ozanı) geleneğinin son büyük temsilcisi. Yaşar Kemal, Ertaş'ı " **Bozkırın Tezenesi** " olarak adlandırmıştır. Orta Anadolu bozlaklarını eşsiz sesiyle yorumlamış fotoğrafta görülen Neşet Ertaş, halk müziğimizin en önemli temsilcilerindendi.

Bozlak: Türk Halk edebiyatında bir *uzun hava türüdür*. Konusunu aşiret kavgalarından, kan davalarından, aşk maceralarından alır. İç Anadolu bölgelerinde söylenir. Ankara/Bala, Kırıkkale ve Kırşehir yöresine özgüdür.

Özay Gönülüm

Özay Gönülüm ve isim babalığını Yüksel Ayhan'ın yaptığı "yaren" üçlü sazı

Özay Gönülüm: 1940 -2000 yılları arasında yaşamış, Ege Bölgesi ve özellikle de Denizli yöresi ile özdeşleşmiş ve mizahi unsurlara yer verdiği çalışmalarının ustalığı ve derinliği zamanla fark edilmeye başlanan Türk Halk Müziği'nin "üstad"ları arasında kabul edilir.

Ailesi Denizli'nin Tavas ilçesine bağlı Kızılcabölük mahallesindendir.

Bazı meşhur şarkıları: Evlerinin önü bulgur kazanı (Adım adım Denizlinin yolları) Arabaya taş koydum, Asmam çardaktan, Denizli'nin horozları vb

Âşık Veysel Şatıroğlu

Âşık Veysel: 1894-1973 yılları arasında yaşayan ve Sivaslı olan Türk halk ozanıdır. Ardından Veysel de yedi yaşında aynı hastalıktan dolayı iki gözünü de kaybetti. Eserlerinde Türkçe'si yalındır. Dili ustalıkla kullanır. Yaşama sevinciyle hüznün, iyimserlikle umutsuzluk şiirlerinde iç içeydi. Doğa, toplumsal olaylar, din ve siyasete ince eleştiriler yönelttiği şiirleri de vardır. "**Güzelliğin on para etmez Uzun ince bir yoldayım**" gibi eserleri vardır.

Şiirlerini; Deyişler (1944), Sazımdan Sesler (1950), Dostlar Beni Hatırlasın (1970) isimli kitaplarında toplandı. Ölümünden sonra Bütün Şiirleri (1984) adıyla eserleri tekrar yayınlandı.

1973 yılında akciğer kanseri sonucunda vefat etti.

C- Müzik Aletlerimiz

Bölgeden bölgeye değişen kültürel özellikler, türkülerimize ve halk oyunlarımıza olduğu gibi müzik aletlerimize de yansımıştır. Bağlamaya yurdun hemen her yerinde rastlanırken tulum sadece Artvin ve çevresinde çalınır. Davul ve zurna, yurdun her yerinde çalınır. Orta Anadolu'da zurnanın boyutları büyürken Akdeniz ve Ege'de küçülür.

Zurnalar

Davul

Tulum

D- Geleneksel kıyafetlerimiz

Geleneksel kıyafetlerimiz, ülkemizin kültürel zenginliğini yansıtır. İklim koşulları giysi seçiminde etkilidir. Denize yakın kesimlerde kıyafetler daha açık renklidir. Düğünlerde, bayramlarda ve özel günlerde yöresel kıyafetler kullanılır.. Çok çeşitli giysilerden oluşan geleneksel kıyafetler, yörelere göre aşağıdaki fotoğraflarda görüldüğü gibi benzerlik ve farklılık gösterir. Bindallı, yemeni, şalvar, kuşak, cepken yöresel kıyafetlerden bazılarıdır.

Aydın

Silifke, Mersin

Kars

Trakya

Bindallı

Yemeni

Şalvar

Cepken

Denizli yöresel kadın kıyafetleri

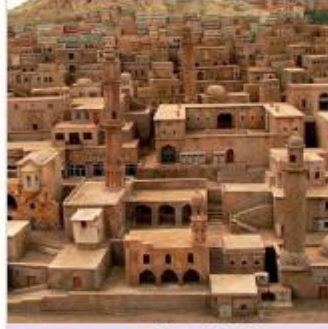

E- Tarihi evlerimiz

Tarihî evler geleneklerimizi, inançlarımızı, bulunduğumuz bölgenin doğal özelliklerini ve bu özelliklerden kaynaklı yapı malzemelerini yansıtır. Evlerimiz de diğer kültürel unsurlarımız gibi hayat biçimimizin bir göstergesidir. Aşağıda fotoğrafları görülen tarihi evlerimiz kültürümüzü bir parçasıdır.

Safranbolu evleri, Karabük

Mardin evleri

Kaleiçi evleri, Antalya

Harran evleri, Urfa

Tabae adı verilen Eski Kale'den bir görünüm (Denizli)

Geleneksel evlerin sadece dışı değil iç mekânları da eşsiz kültürel özelliklerimizi yansıtır. Aşağıdaki fotoğraflarda görüldüğü gibi ahşap, bakır eşyalar; geleneksel halı, kilim ve kıyafetler; süslemeler duygu ve beğenilerimizi yansıtan estetik unsurlardır.

Hadımoğlu Konağı Müzesi, Çanakkale

Ev içi

Osmanlı Evi Müzesi, Bursa

Atatürk Evi Müzesi, Diyarbakır

F- Yemeklerimiz ve Tatlılarımız

Ülkemiz, dünyanın en zengin mutfaklarından birine sahiptir. Yöreden yöreye hatta ilden ile çeşitlilik gösteren yemeklerimiz, Türk kültürünün zenginliğinin bir göstergesidir

Keşkek

Marmara Bölgesi'nin mutfağında Tekirdağ köftesi, hoşmerim, el-basan tavası, keşkek gibi çok çeşitli yemekler bulunur. Batı Anadolu, Doğu Anadolu, Karadeniz, Orta Anadolu'da da yaygın olarak yapılan keşkek et ve buğdaydan yapılan geleneksel bir yemektir.

Cağ kebab

Doğu Anadolu Bölgesi et yemekleriyle ünlüdür. Bunlar arasında Erzurum'a özgü, çok ünlü bir yemek olan cağ kebabı başta gelir. Kebab, etin yatık bir şiş üzerinde, odun ateşinde pişirilmesiyle hazırlanır.

İçli köfte

İçli köfte dendiğinde akla Güneydoğu Anadolu Bölgesi gelir. Bu bölgede ayrıca lahmacun, Urfa kebabı, meftune ve özellikle koyun etinin kullanıldığı daha birçok yemek yapılır. Bunların yanında, bu bölgede yapılan baklavalara doyum olmaz.

Hamsi pilavı

Hamsi pilavı Karadeniz Bölgesi'ne özgü bir yemektir. Karadeniz mutfağı, deniz ürünlerinin yanında mısır unundan yapılan ekmekleri, her yöresinde farklı lezzette yapılan köfteleri, yörede yetişen otlardan yapılan yemekleri ile ünlü bir mutfaktır.

Kayseri mantısı

İç Anadolu Bölgesi'nde et, un ve bulgurdan yapılan yemekler ön plandadır. Bunlar arasında yer alan mantı, yurdumuzun her bölgesinde tanınır. Ancak yöreden yöreye bazı farklılıklar görülür. Kayseri yöresinde mantı, kare şeklinde kesilen hamurun içine kıymalı iç konularak hazırlanır.

Zeytinyağlı enginar

Ege Bölgesi'nin yemek kültüründe zeytinyağlılar ve deniz ürünleri önemli bir yer tutar. Bunlar arasında yörede yetişen börülce, enginar gibi sebzelerle yapılan yemekler ünlüdür.

Tantuni

Akdeniz Bölgesi'nde çok zengin bir mutfak kültürü görülür. Bol yeşillikli Adana kebabı, Antakya'nın kurabiyeleri ve künefesi, Isparta'nın gül lokumu, Mersin'in tantunisi, Silifke'nin yoğurdu, Kahramanmaraş'ın dondurması bu mutfağın eşsiz lezzetlerindendir.

Baklava-GAZİANTEP

Etliemek-KONYA

Künefe-HATAY

Çiğ Köfte-ŞANLIURFA

Otlı Peynir-VAN

Pişmaniye-KOCAELİ

Kale Biber Tatarı (Denizli)

Kaledavaz Pidesi (Denizli)

G- Geleneksel el sanatlarımız

Ülkemiz geleneksel el sanatları bakımından oldukça zengindir. Günümüzde önemi azalsa da hâlen yurdumuzun birçok yerinde halıcılık, bakırcılık, altın-gümüş işlemeciliği, çömlekçilik, mermercilik, sepetçilik, çinicilik, Oltu ve lüle taşı işçiliği gibi geleneksel sanatlarımız yapılmaktadır. Şimdi bunlardan bazılarını yakından tanımaya çalışalım.

Halı dokuyan kadın

Halıcılık

Kadınlarımız dokudukları halılara, acılarını, özlemlerini, sevinçlerini, hüznelerini ve düşlerini yansıtmışlardır. Isparta, Uşak, Konya, Kırşehir, Sivas, Aksaray, Niğde, Kayseri, Kocaeli önemli halıcılık merkezleridir.

Bakır ustası

Bakırcılık

Ülkemizin hemen hemen her bölgesinde karşılaşılabileceğimiz bakırcılar çarşısında eskiden birçok bakırcı ustası vardı. Ancak günümüzde bu gelenek, daha çok bakırdan süs eşyaları yapımı ve satılması şeklinde devam etmektedir. Yandaki fotoğrafta sayıları oldukça azalan bu ustalardan Hamit Ernas görülmektedir.

Çömlek ustaları

Çömlekçilik

Çömlekler, çömlek ustasının çamura şekil vererek yaptığı eşyalardır. Yurdumuzda çok eskiden beri devam eden bu gelenek Nevşehir'in özellikle Avanos, Ürgüp ve Göreme ilçeleri ile Eskişehir'in Mihalıççık, Manisa'nın Salihli ilçeleri gibi birkaç yerde sürdürülmektedir.

Sepetçi dükkânı

Sepetçilik ve Hasırcılık

Kastamonu, Konya, Trabzon, Rize, Edirne ve Aydın'da yaygın olarak yapılan sepetçilik ve hasırcılık geleneksel sanatlarımız arasındadır. Bu ürünler, kurumuş bitki saplarının ya da bataklık sazlarının birbirine geçirilmesi ile oluşturulur.

İşleme sanatları

Çinicilik

Ağaç işleri

Minyatür

Vitray

Bakır işçiliği

Vitray Sanatı: Renkli cam parçalarının birleştirilmesi ile oluşan süsleme sanatıdır.

Minyatür: El yazma kitapları ve eserleri süsleyen resimlere minyatür, bu sanat ile uğraşanlara da nakkaş denirdi. İslam dinine göre resim ve heykel yasaklandığı için resim yerine minyatürü tercih edilmiştir.

H- Fıkralarımız, Masallarımız, Gösterilerimiz

Fıkralarımız, kültürel özelliklerimizden mizah (güldüren ve düşündüren) sanatının unsurlarıdır. Fıkra denince akla ilk gelen mizah ustası Nasrettin Hoca'dır. Yüzyıllardır bu coğrafyada dilden dile dolaşmış, ünü sınırları aşmış, güldürürken düşündürmüştür. Bazı fıkralar da vardır ki bir yöre ile özdeşleşmiştir. Mesela Karadeniz fıkraları buna güzel bir örnektir. Bu fıkralar yöre insanının zekasını, hazır cevaplılığını gösterir

Masal: Özlü halk hikâyesidir Olağanüstü öge, kahraman, olaylara yer verilen yaşanmamış öykülerdir. Masallarda yer ve zamana bağlılık yoktur. Masal terimi öncelikle, *Külkedisi*, *Ali Baba ve Kırk Haramiler*, *Keloğlan* gibi ulusal ve uluslararası sözlü geleneğin ürünleri olan halk öykülerini kapsar. Ama sözlü gelenekle ilişkisi olmayan edebî yönü ağır basan bazı eserler de bu türün içinde yer alır.

EK BİLGİ VE AÇIKLAMA: *Keloğlan* günümüzde TRT Çocuk'ta yayınlanmakta olan bir çizgi dizidir. Çizgi filmde, doğruluğun, dürüstlüğün ve iyiliğin sembolü Keloğlan ve arkadaşlarının başından geçen maceralar anlatılmaktadır

Seyirlik gösteriler, "Karagöz ve Hacivat" tiplerini önemli kültürel değerlerimizdendir. **Karagöz ve Hacivat**, taklide ve karşılıklı konuşmaya dayanan, iki boyutlu tasvirlerle bir perdede oynatılan gölge oyunudur. Oyunda konuşmaların değişmesi baş hareketleriyle yapılır.

Ata Sporumuz: Cirit Oyunu

Cirit oyunu Alpaslan'la beraber Anadolu'ya girmiş, daha sonra Avrupa'ya ve Arabistan'a yayılmıştır. Cirit oyunu Türklerin en büyük tören oyunudur. Daha sonra 16. yy.da Osmanlı Türkleri tarafından bir savaş oyunu olarak da kabul edilmiştir. Cirit oyunu Anadolu'da son yıllarda sadece Erzurum, Erzincan, Uşak, Bayburt, Ankara, Manisa, Kars yörelerinde oynanmaktadır. Erzurum ili 23 kulübü ile bu oyunun ayakta kalabilmesi için uğraş vermektedir. Cirit oyunu her yıl her yıl Eylül ayında Bilecik ilinin Söğüt ilçesinde **Ertuğrul Gazi'yi Anma ve Söğüt Şenliklerinde** düzenlenen geleneksel şenliklerdir Ertuğrul Gazi Törenleri dolayısıyla Söğüt'te ve çeşitli şenliklerle Kars ve Bayburt dolaylarında da oynanmaktadır.

Keloğlan

Karagöz ve Hacivat Perde Oyunu

Cirit Oyunu

Temel mezarlıkta işe
başlar fakat ikinci gün
işini bırakır. Arkadaşları sorar
'Temel işi niye bıraktın'.
Temel: Orda herkes yatıyor
hep ben çalışıyorum:))

Karadeniz Fıkrası

FIKRA:)))
Nasreddin Hoca'ya sormuşlar:
"Hocam, cenaze töreninde
bir tabutun
neresinde gitmek gerekir"
Nasreddin Hoca da soruyu
sorana şöyle cevap vermiş:
"İçinde gitme de,
neresinde gidersen git."

Nasrettin Hoca Fıkrası

I- Özel günlerimiz

Toplumumuzda, bizi bir araya getiren, birbirimize yaklaştıran, birlik ve beraberliğimizi güçlendiren, insanlar arasında sevginin, saygının çoğaldığı, dayanışma duyguları içinde olduğumuz ve birbirimizin gönlünü aldığımız özel günlerimiz vardır.

a- Bayramlarımız

Dini bayramlar. dinimiz açısından önemli ve kutsal sayılan günlerde kutladığımız sevinçli günlerimizdir.

1-Ramazan Bayramı

Ramazan ayının sonunda kutlanan üç günlük bayramdır. Ramazan bayramının kutlanma nedeni, aynı ayda, topluca tutulan oruçların ve diğer ibadetlerin sonucunda elde ettiğimiz sevaplardır. Bu bayramda herkes birbirini kutlar, çocuklar en güzel şekilde giydirilir; ceplerine harçlıklar konur; onlara şeker ve çikolatalar ikram edilir. Büyükler de birbirine sarılır; küslükler unutulur; tatlıya bağlanır.

2-Kurban Bayramı

Kurban bayramının kutlanmasında tarihsel bir neden vardır. O da Hz. İbrahim Peygamber'in, canından çok sevdiği oğlu İsmail'i, canlar canı Allah yoluna kurban olarak adamasıdır. Şefkat ve merhameti çok yüce olan Allah, elbette İsmail'in kurban edilmesine izin vermemiş, onun yerine bir koç kesmesini emretmiştir. Bu durum, Allah'a olan sevginin ve bağlılığın bir işareti olarak kuşaktan kuşağa günümüze kadar gelmiştir. Kurban bayramında Müslümanlar dört gün boyunca bayram eder; kestikleri kurbanların etlerini dostları, arkadaşları ve ihtiyaç sahibi kimselerle paylaşırlar. Bayramlarda Allah'ın rahmet ve şefkati insanların yüreklerine iner; insanlar daha hoşgörülü ve sevecen olurlar.

Milli bayramlarımız. ulusça kutladığımız, birlik beraberliğimizi pekiştiren sevinçli günlerimizdir. Milli bayramlarımızı kutlarken atalarımızın kahramanlıklarını ve başarılarını anar, bize emanet ettikleri değerlerin önemini daha iyi kavrarız. Milli bayramlarda evlerin balkonlarına bayraklar asılır; sınıflar süslenir; günün anlam ve önemini belirten programlar yapılır. Resmi olarak kutladığımız milli bayramlarımız şunlardır:

1- 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi açılınca "egemenlik (Ülkeyi yönetme hakkı) " halka geçmiştir. Bunun değerinin iyi anlaşılması için Atatürk 23 Nisan'ı tüm "**dünya çocuklarına**" armağan etmiştir. 23 Nisan'ın içinde bulunduğu hafta çocuk haftası olarak kutlanır. Bu haftada Uluslar arası Çocuk Şenliği düzenlenir. Şenliğe dünyanın çeşitli bölgelerinden çocuk grupları ülkemize davet edilir. Çocuklar, kendi ülkelerinin folklor oyunlarını oynar, dostluk ve barış duyguları paylaşılır. Yeni hem ulusal hem de uluslar arası bir bayram niteliğindedir.

Çocuk Bayramı ilk kez 1927 yılında Cumhurbaşkanı Atatürk'ün himayesinde çeşitli şenliklerle kutlandı. Ayrıca 1933'te Atatürk'le başlayan çocukları 23 Nisan'da meclis koltuğuna oturtma geleneği günümüzde çocukların kısa süreliğine devlet kurumlarının başındaki memurların yerine geçmesi şeklinde devam etmektedir.

2- 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı

Atatürk, 19 Mayıs 1919'da Kurtuluş Savaşı'nı başlatmak üzere Samsun'a gitmiştir. Buradan birçok ile geçen Atatürk, halkın düşmana karşı milli mücadeleyi başlatmasına öncülük etmiştir. Bu nedenle 19 Mayıs, ulusumuz için önemli bir gündür. Atatürk bu anlamlı günü "**Türk gençliğine**" armağan etmiştir. Bu günde okullarda ve büyük spor tesislerinde, Türk gençliğinin zindeliğini gösteren spor gösterileri ve çeşitli etkinlikler yapılır.

3- 30 Ağustos Zafer Bayramı

Büyük Taarruz 26 Ağustos 1922'de başlamış ve 30 Ağustos'ta zaferle sonuçlanmıştır. Bu sevinçli günü ebediyen (sonsuza dek) yaşatmak için Atatürk, "ordumuza" armağan etmiştir. Kazanılan büyük zaferden dolayı her yıl 30 Ağustos'ta törenler yapılır; akrobat pilotlar uçuş gösterileri yapar, resmi geçitler düzenlenir.

4- 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilerek, ülkemizin yönetimi halkımıza verilmiştir. Bu, ulusumuz açısından önemli bir gün olduğundan her yıl 29 Ekim'de Cumhuriyet Bayramı kutlanır. Cumhuriyet Bayramı'nda, günün önemini açıklayan etkinlikler yapılır; şiirler okunur; her taraf bayraklarla donatılır.

b- Düğün, nişan, asker uğurlama, sünnet

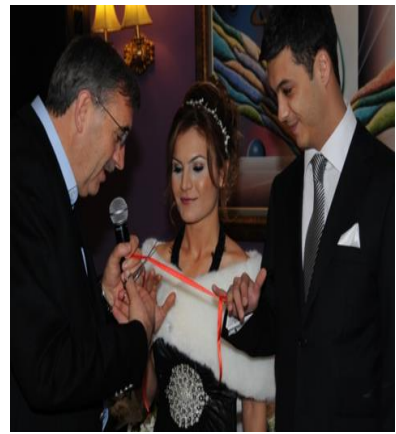
Düğün, nişan, asker uğurlama, sünnet gibi törenlerde gösterilen birlik ve beraberlik duyguları insanların bir arada yaşamasında önemli bir yere sahiptir. Bunlardan biri olan evlenme töreni, toplumumuzun temeli olan ailenin oluşmasını sağlar. Kız isteme, nişan, kına gecesi, düğün, gelin alma gibi aşamaları bulunan evlenme törenlerimiz insanları bir araya getiren mutlu günlerdendir. Bu törenlerde hep birlikte eğlenilir, yemekler yenir, halk oyunları oynanır ve evlenecek kişilere hediyeler verilir. Bunun yanında sünnet olacak çocuğu sevindirmek, eğlendirmek için yapılan sünnet düğünleri de insanları bir araya getiren, yardımlaşmanın ve dayanışmanın yaşandığı günlerimizdendir. Ayrıca askerlik çağına gelmiş delikanlının askere törenle yolcu edilmesi, askerlik dönüşü yine törenle karşılanması halkımız arasında gelenek hâlini almıştır.

Asker Uğurlama

Sünnet Düğünü

Nişan Töreni

c- Festivallerimiz, Şenliklerimiz

Bayram, düğün, nişan, asker uğurlama, sünnet dışında insanların bir araya geldiği festival, şenlik gibi özel günler de vardır. Bu özel günler kültürel özelliklere göre yöreden yöreye farklılıklar gösterir.

Hıdırellez : Türk dünyasında kutlanan mevsimlik bayramlardan biridir. Ruz-ı Hızır (Hızır günü) olarak adlandırılan Hıdırellez günü, Hızır ve İlyas peygamberlerin yeryüzünde buluştukları gün olduğu sayılarak kutlanmaktadır. Hıdırellez günü, Miladi takvime göre 6 Mayıs'tan başlayıp 4 Kasım'a kadar olan süre Hızır Günleri adıyla yaz mevsimini, 8 Kasım'dan 5 Mayıs'a kadar olan süre ise Kasım Günleri adıyla kış mevsimini oluşturmaktadır. Bu yüzden 5 Mayıs günü gecesi kış mevsiminin bitip sıcak yaz günlerinin başladığı anlamına gelmektedir.

Nevruz Bayramı : Afganlar, Anadolu Türkleri, Arnavutlar, Azeriler, Farslar, Gürcüler, Karakalpaklar, Kazaklar, Kırgızlar, Kürtler, Özbekler, Tacikler, Türkmenler ve Zazalar tarafından kutlanan geleneksel yeni yıl ya da doğanın uyanışı ve "Bahar bayramıdır".

2010'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 3000 yıldan beri kutlanmakta olan Pers (İran) kökenli bu şenliği, Dünya Nevruz Bayramı ilan etmiştir. 28 Eylül - 2 Ekim 2009 arasında Abu Dhabi kentinde hükümetler arası toplanan Birleşmiş Milletler Manevi Kültür Mirası Koruma Kurulu, nevruzu Dünya Manevi Kültür Mirası Listesi 'ne dahil etmiştir. 2010'dan başlayarak Birleşmiş Milletler Genel Kurulu **21 Mart'** "Dünya Nevruz Bayramı" olarak kabul etmektedir.

Denizli'de Nevruz coşkusu

KÜTAHYA'DA HİDİRELLEZ COŞKUSU

KALE BİBER FESTİVALİ'Nİ TANITILAR

LEBLEBİ FESTİVALİ'NE HAZIR

Fotoğraflarda da görüldüğü gibi yaylada yapılan şenlikler, hasat zamanı yetiştirilen ürünlerin tanıtıldığı festivaller, baharın gelişinin kutlandığı Nevruz, Hızır ile İlyas peygamberlerin buluştuğu gün olarak kabul edilen Hıdırellez insanlarımızın bir araya geldiği, kültürümüzün geçmişten günümüze yaşatıldığı özel günlerimizdir. Bu özel günler insanların bir araya gelmelerinde fırsat oluşturur. Böylece insanlar sevinçlerini, üzüntülerini, mutluluklarını paylaşarak aralarındaki bağları güçlendirirler.

Kefe yaylası şenlikleri (Yatağan-Denizli)

Şeb-i Arus, Mevlevilikte Mevlânâ Celaleddin-i Rumi' nin öldüğü gecedir. Mevlana Celaleddin Rumi, bu geceyi Rabb' ine, sevgiliye kavuşma gecesi olarak düşündüğü "**Düğün Gecesi**" olarak adlandırır. Mevlana'nın ölüm yıl dönümlerinde 17 Aralık tarihlerine denk gelen haftalarda yapılan ve **Vuslat Yıldönümü Uluslararası Anma Törenleri** olarak isimlendirilmeye başlanılan törenler, halk arasında "Şeb-i Arus" olarak da anılmaktadır.

Konya'da her yıl geleneksel olarak düzenlenen Mevlana'nın ölüm günü.

2004 PYBS

- Hereke
- Uşak
- Kula
- Gördes
- Bünyan

1-Bu yerleşim yerlerinde aşağıdaki el sanatlarından hangisi daha çok gelişmiştir?

- A) Tahta oymacılığı B) Bakır işlemciliği
C) Çinicilik D) Halıcılık

CEVAP: D

2014-2015 YILI AÇIK ÖĞRETİM ORTAOKULU 1. DÖNEM 2. OTURUM SINAVI

Bir grup insanın bireysel ve toplu yaşamlarını anlamada, düzenlemede ve yapılandırmada kullandıkları inançlar ve âdetler sistemine kültür denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi kültürümüzü yansıtmaz?

- A) Kına gecesi
B) Âşıkların atışması
C) Nişan ve düğün törenleri
D) Bayanların askere gitme şenlikleri

CEVAP: D
2015 PYBS

Her toplum kendi kültürüne ait değerleri yaşatmak ve korumak için çaba harcamalıdır.

Buna göre aşağıdaki öğrencilerden hangisi kültürümüzü yaşatma konusunda bir örnek vermiştir?

- A) Beyzbol sporunun okullarda yaygınlaştırılması

Ayşe
- B) Hamburger yeme yarışması düzenlenmesi

Cemil
- C) Keloğlan masalı anlatma yarışması yapılması

Burhan
- D) Müzik derslerinde gitar öğrenilmesi

Derya

CEVAP: C

2012 PYBS

3-Aşağıda verilen halk oyunları ile, oynandığı il eşleştirmelerinden hangisi doğrudur?

Halk oyunu	Oynandığı il
A) Hora	Elazığ
B) Çayda çıra	Isparta
C) Horon	Trabzon
D) Zeybek	Erzurum

CEVAP: C

2007 PYBS

Konya'da her yıl 17 Aralık'ta Şeb-i Arus törenleri düzenlenerek anılan büyük düşünür ve şair, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hacı Bektaş Veli
B) Yunus Emre
C) Mevlana Celaleddin Rumi
D) Şems-i Tebrizi

CEVAP: C

2014-2015 YILI AÇIK ÖĞRETİM ORTAOKULU 3. DÖNEM 2. OTURUM SINAVI

Aşağıdakilerden hangisi geçmişten günümüze gelen özel günlerimizden biri değildir?

- A) Hıdırellez B) Nevruz Bayramı
C) Kabotaj Bayramı D) Kurban Bayramı

CEVAP: C

3- ATATÜRKÇÜLÜĞÜ VE ATATÜRK İNKILAPLARINI ÖĞRENİYORUM

KAZANIM

5.Kanıt kullanarak Atatürk inkılâplarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır

6.Atatürk inkılâplarıyla ilkelerini ilişkilendirir.

Önemli Bilgiler

İnkılâp (Devrim): Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik ve iyileştirmelerdir. Atatürk'e göre; Türk inkılâbı, Türk Milleti'ni son asırlarda geri bırakmış olan müesseseleri (kurumlar) yıkarak, yerlerine milletin en yüksek medenî icaplara göre ilerlemesini temin edecek yeni müesseseleri koymuş olmaktadır. Onun inkılâpçılık anlayışını ise; Türk Milleti'nin ilerlemesini sağlayacak müesseseleri benimseyerek korumak ve savunmaktır.

- Kurtuluş Savaşı, Türk milletinin elinden alınan özgürlüğünü ve bağımsızlığını kazanabilmek için yaptığı bir savaştır. Bu savaş, Atatürk'ün liderliğinde, Türk milletinin mücadelesi ile kazanılmıştır. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Atatürk, ulusun her bakımdan kalkınması ve gelişmesi için inkılaplar yapmaya karar vermiştir.

Atatürk Hakkında

Mustafa Kemal Atatürk 1881 yılında Selanik'te dünyaya gelmiştir. Babası Ali Rıza Efendi, annesi ise Zübeyde Hanım'dır. Makbule adında kız kardeşi vardır. Hayatı boyunca birçok eser bırakan Atatürk'ün **en büyük eseri** siyasi alanda yapılan bir inkılap olan "**Cumhuriyetin ilan edilmesidir.**" Atatürk Cumhuriyetimizin payidar kalması (sonsuza dek yaşaması) için Cumhuriyetimizi "**Türk Gençliğine**" emanet etmiştir.

Atatürk'ün Bazı Önemli Eserleri

- * Cumalı Ordugâhı - Süvari: Bölük, Alay, Liva Talim ve Manevraları (1909)
- * Bölüğün Muharebe Talimi (Almanca'dan çeviri - 1912)
- * Zabit ve Kumandan ile Hasbihal (1918)
- * Nutuk (1927)
- * Vatandaş İçin Medeni Bilgiler (1930)
- * Geometri (1937)

ÖNEMLİ BİR NOT: 24 Kasım 1928'de Atatürk, yeni Türk harflerinin öğretilmesinde öğretmenlik görevini üstlenmiştir. Atatürk'e, eğitim öğretim alanındaki çalışmalarından dolayı "**başöğretmen**" unvanı verilmiştir.

- Atatürk bir eğitimci olmamasına rağmen, eğitim ve öğretim ile yakından ilgilenmiştir. Atatürk, kendisine sorulan; "**Cumhurbaşkanı olmasaydınız ne olmak isterdiniz?**" sorusuna cevap olarak "**Maarifin (Eğitim) başına geçmek isterdim**" demiştir. Bu cevap da Atatürk'ün **eğitime (Maarif)** olan yakın ilgisini gösterir.
- **M.Kemal ATATÜRK;** "Bir millet **irfan (Eğitim)** ordusuna sahip olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuna bağlıdır. " sözüyle **öğretmenlerin** ülke kalkınmasındaki önemini vurgulamıştır.
- Atatürk'e göre eğitim **çağdaş, milli, bilimsel, laik, uygulamalı** olmalıdır.

- Meclis'in 24 Kasım 1934 günkü oturumunda, "Atatürk" soyadı ile ilgili kanun Malatya mebusu (vekili) İsmet Paşa ve arkadaşları tarafından **TBMM'ye** teklif edilmişti. Ayrıca İsmet Paşa bu esnada anlamlı bir konuşma yapmış ve bu konuşmadan sonra kanun oybirliği ile kabul edilmişti. Mustafa Kemal'den başka kimsenin bu soyadını alması da çıkarılan başka bir kanunla yasaklanmıştır.
- Mustafa Kemal Atatürk, 10 Kasım 1938 Perşembe sabahı saat 09.05'te İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda hayata gözlerini yummuştur. Cenazesi büyük bir törenle Ankara'ya uğurlandı ve Atatürk 21 Kasım 1938 günü Ankara'da yapılan büyük bir törenle Ankara **Etnografya Müzesi'ndeki** geçiçi kabrine konuldu. Bundan 15 yıl sonra da 10 Kasım 1953'te kendisi için yaptırılan **Anıtkabir'deki** ebedi mezarında toprağa verildi. Vasiyetinde varlığını Cumhuriyet Halk Fırkası'na, **Türk Tarih Kurumu'na ve Türk Dil Kurumu'na** bıraktı, Makbule Atadan'ın Çankaya'da oturmasını istedi, Sabiha Gökçen için ev ve para verilmesini istedi, ayrıca İsmet İnönünün çocuklarına yurt dışı eğitim yardımı verdi.
- Her yıl 10-16 Kasım "**Atatürk Haftası**" olarak kutlanmaktadır.
- Talep edilmediği sürece 15 yaşından küçüklerin nüfus cüzdanına ve nüfus cüzdanı talep belgesine fotoğraf yapıştırılmaz. Ancak çocuğun yasal temsilcisinin (velayet hakkını elinde bulunduran anne, baba veya vasi) talebi halinde 15 yaşından önce de nüfus cüzdanına fotoğraf yapıştırılabilir. Talep halinde **15 yaşını doldurmuş** olanlara fotoğraflı nüfus cüzdanı düzenlenir.
- Aşağıda Mustafa Kemal Atatürk'ün nüfus cüzdan rneği verilmiştir.

<p>T.C.</p> <p>NÜFUS HVVIYET CÜZDANI</p> <p>No:993.814 B.</p> <p>No.51</p> <p>T.C. ANKARA VALİLİĞİ</p>		Aile ismi, yani - lkp ve şöhreti	<i>Atatürk</i>
		Adı	<i>Kemal</i>
		Babasının adı	<i>lmş Ali Rıza</i>
		Anasının adı	<i>lmş Zübeyde</i>
		Doğum yeri	<i>Selnik</i>
		Doğum tarihi	<i>1881</i>

SAYFA NO: 84 CLT NO: 010/01									
İLİ: <i>Gaziantep</i>		İLÇESİ: <i>Merkez</i>		MAHALLESİ: <i>Bey</i>		KÖYÜ: <i>Bey</i>			
KÜTÜK SIRA NO:	CNSİYETİ:	AD:	SODYAD:	BABA VE ANASININ AD VE SOYADLARIYLA SAğ OLUP OLMADIKLARI:		DOğUM YERİ:	DOğUM TARİHİ:	MESLEK SANAT VE BELLİ DEğİşKLKLER:	DİNİ:
44	E	<i>Ali Rıza Beyoğlu</i>	<i>Atatürk</i>	<i>Ali Rıza Bey</i>	<i>Zübeyde Hanım</i>	<i>Selnik</i>	<i>1296</i>	<i>Türkiye Cumhuriyet</i>	<i>İslm</i>

Atatürkçülük: Türk Milleti'nin bugün ve gelecekte tam bağımsızlığa, huzur ve refaha sahip olması,devletin millet egemenliği esasına dayandırılması, aklın ve ilmin rehberliğinde Türk kültürünün çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarılması amacıyla temel esasları yine Atatürk tarafından belirtilen devlet hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata,toplumun temel müesseselerine (kurumlarına) ilişkin gerçekçi fikirlere ve ilkelere Atatürkçülük denir.

Atatürkçülük'ün ve inkılâplarının dayandığı temel esaslar nelerdir?

- Taklitçilikten uzak bir düşünce sistemidir ve Türk milletine özgüdür. Atatürkçülük, Türk milletinin ihtiyaçlarından ve gerçeklerinden ortaya çıkan bir düşünce sistemidir. Kabul edilmelerinde dış devletlerin baskı ve zorlaması yoktur
- Türk milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsız olmasını, huzur ve refah içinde yaşamasını amaçlamaktadır
- Hayalci değildir. Atatürk yaptığı her şeyi **akıl ve bilimin** verilerine dayanarak devletinin ve ulusunun **gerçeklerini** görerek hareket etmiştir. Atatürk "**Hayatta en hakiki mürşit (yol) bilimdir.**" demiştir. Yaptığı inkılapların hiçbiri akıl ve bilime ters değildir
- Atatürkçülük'te; yenilenme, halkın ihtiyaçlarına sağlıklı cevap verme, ulusunu sevmek, millet egemenliğini her türlü egemenlik anlayışının üzerinde tutma vardır.
- Her din ve inanca saygılı olma, düşünce ve vicdan hürriyetine (özgürlüğü) sahip olma vardır.
- **Barışçıdır.** "Yurtta sulh, cihanda sulh" temel doktrindir. (Öğreti) Hiçbir zaman savaş taraftarı olmamıştır. Ta ki ülkenin işgal edilmesine kadar. Savaşın kötü olduğunu belirtir. Ancak savaş mecburiyet halinde yapılmalıdır..
- **Milli birlik ve bütünlüğe önem verir.** Bir ülke ve ulusun ayakta durması milli birlik ve bütünlükle ilgilidir. Atatürk'ün "Toplu bir milleti istila (işgal) etmek, daima dağınık bir milleti istila etmek gibi kolay değildir. " sözü **milli birlik ve beraberliğin** çok önemli olduğuna kanıttır.
- Atatürkçü düşüncede insan sevgisi, millet ve vatan sevgisi **diğer milletleri sevmeye** kadar uzanır. Atatürk'e göre kendi milletini ve yurdunu seven bir insan, diğer milletlerin gelenek ve göreneklerine de saygı göstermelidir. İnsanlar arasında iyilik, güzellik ve doğruluk hâkim olmalı, evrensellik kazanmalıdır

Bunları biliyor muydunuz?

Evrensellik: Bütün dünyayı ve insanlığı ilgilendiren, dünya çapında anlamına gelir. Atatürk'ün çağdaşlaşma sürecinde "Bilim ve teknoloji nerede ise oradan alacağız." demesi "**Evrensel**" bir politika izlediğine kanıttır. Örnek; Bilim ve teknoloji, Din, Çocuk Oyunları vb. evrenselliğe örnektir.

Ulusallık: Belli bir millete özgü olma veya millî olma durumu anlamına gelmektedir. Atatürk'ün çağdaşlaşma sürecinde yenilikleri yaparken taklitçilikten kaçınması "**Ulusal**" bir politika izlediğine kanıttır. Örnek; İstiklal Marşımız, Ay yıldızlı bayrağımız, 1982 Anayasamız vb.

Alanlarına göre İnkılaplar

Siyasi (Yönetim)	Ekonomik (İktisad)	Sosyal (Toplumsal)	Eğitim (Maarif)	Kültür	Sağlık
Ülkenin yönetimi, egemenliğin kullanılması gibi alanlarda yapılan inkılaplardır.	Banka, fabrika, ticaret, ulaşım, turizm, sanayi, tarım, hayvancılık vb gibi mali konulardaki inkılaplardır.	Günlük hayatı kolaylaştırmayı amaçlayan inkılaplardır.	Okul, okuma yazma gibi eğitimsel düzenlemelerdir.	Türk dili, tarihi, sanatı, sporu vb alanlarda yapılan çalışmalardır.	Tıp, şifa, hastalıkla mücadele gibi alanlarda yapılan inkılaplardır.
1. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılması (1920)	İzmir'de İktisat Kongresinin toplanması (1923)	Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun çıkarıldı. Fes ve sarık yasaklandı (1925)	Eğitim ve Öğretimde Birliğin Sağlanması - Tevhid-i Tedrisat Kanunu (1924)	1923'te Atatürk'ün direktifleriyle (emir) Ankara Arkeoloji Müzesi açılmıştır.	Hilâl-i Ahdar Cemiyeti (Yeşilay) kuruldu. (1920) Himâye-i Eftal adıyla Çocuk Esirgeme Kurumu kuruldu. (1921)
2. Saltanatın Kaldırılması (1922)	Tarımda modern makineler kullanılmaya başlandı. Devlet üretme Çiftlikleri kuruldu. Köylünün verdiği aşar vergisi kaldırıldı.(1925) Köylüye ucuz kredi verildi.	Tekke, Zaviye ve türbeler kapatıldı. (1925)	Mahalle mektepleri ve medreseler kaldırıldı. Modern okullar açıldı. (1924)	Devlet Konservatuvarları Operalar, baleler kuruldu.	Her ilde numune hastaneleri açıldı. Sağlık alanında çalışanların sayısı artırıldı. Salgın hastalıklarla mücadele edildi.
3. Cumhuriyetin İlan Edilmesi (1923)	Cumhuriyetin ilk on yılında 3500 km'lik demir yolu yapıldı. Kara yolları, liman ve köprüler yapılarak ulaşım sorunu çözüldü.	Rumi ve Hicri takvim yerine Miladi takvim kabul edildi. (1925)	Maarif (Eğitim) Teşkilâtı Hakkında Kanun kabul edildi. (1926)	Sanayi-i Nefise Mektebi Güzel Sanatlar Akademisi'ne dönüştürüldü. (1927)	Veremle savaş için İstanbul-Heybeliada'da Heybeliada Sanatoryumu açıldı. (1924)
4. Halifeliğin Kaldırılması (1924)	Kabotaj (Denizcilik) Kanunu Çıkarıldı (1926)	Uluslararası ölçü birimleri kabul edildi. (1931)	1928'de yapılan Harf İnkılabıyla yeni Türk harflerini öğretmek amacıyla "Millet Mektepleri" açılmıştır.	1931'de Türk Tarih Kurumu, 1932'de Türk Dil Kurumu açıldı.	Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü kurulmuştur.
5. Siyasi Partilerin Kurulması (1923-30)	Sanayiye Teşvik Kanunu çıkarıldı (1927)	Soyadı Kanunu ile herkesin resmî bir soyadı oldu. (1934)	Darülfünun İstanbul Üniversitesine dönüştürüldü. (1933)	Halkevleri açıldı. (1932)	Etimesgut Numune Dispanseri açılmıştır.
Türk kadınına 1930'da belediye, 1933'te muhtarlık ve azalık, 1934'te ise milletvekili seçimlerine katılma hakkı verildi.	I. Beş Yıllık Kalkınma Planı uygulandı. (1933-39)	Hafta Tatili Cuma'dan Pazar'a Alındı.(1935)	.	İstanbul/Dolmabahçe'de Resim ve Heykel Müzesi açıldı. (1937)	

Atatürk ilkeleri, ilkelerin amaçları ve ortak özellikleri nelerdir?

A- Atatürk ilkelerinin amacı nedir?

- **Atatürk ilkelerinin amacı:** Türk milletinin, aklın ve bilimin öncülüğünde en medeni ve refah (yaşam kalitesi) seviyesi yüksek bir millet olarak varlığının devam etmesini sağlamaktır. Bu ilkeler Türkiye'yi çağdaş medeniyet seviyesine çıkarmayı amaçlamıştır.
- Atatürk "...yurdumuzu en mamur (İmar edilmiş, bayındır) ve medeni bir seviyeye çıkaracağız; milletimizi en geniş refah ve kaynaklarına sahip kılacağız; milli kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız." diyerek kısaca ilkelerinin amaçlarını belirtmeye çalışmıştır.

B- Atatürk ilkelerinin ortak özellikleri nelerdir?

Atatürk'ün inkılâplarını gerçekleştirirken uyguladığı yöntemler ve dayandığı esaslar belli bir sistem içerisinde meydana gelmiştir. Atatürk ilkeleri ilk bakışta birbirinden farklı gibi görünse de, gerçekte bir **bütün** oluşturan ilkelerdir. Çünkü her biri, birbirinin devamını ve sonucunu teşkil (oluşturmak) etmektedir.

Atatürk ilkelerin ortak yönleri kısaca şu şekilde özetlenebilir:

- Atatürk ilkeleri kişilerin **hak ve özgürlüklerini** korumayı amaç edinmiştir.
- Sorunları **akıl ve bilimin** kurallarına göre çözmeye çalışmıştır.
- **Demokratik kurallara** uyma zorunluluğunu ön planda tutmuştur.
- Başkalarına özenerek veya taklit ederek değil Türk toplumunun (Ulusal) ihtiyaçlarını ortaya koyarak bu ihtiyaçlara cevap verebilmeye çalışmıştır.
- Tüm sorunları bir **bütün** olarak değerlendirip birbirini tamamlayıcı çareler bulmayı hedeflemiştir.
- Oluşturulan tüm ilkeler sadece bir ideal olarak ortaya koyulmakla kalmamış; siyasi, sosyal, sağlık, eğitim, kültür ve ekonomik alanlarda hepsi uygulamaya konulmuş ve neticesinde başarılı sonuçlar elde edilmiştir.

Atatürk ilkeleri nelerdir?

- Temel ilkeler; "cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve inkılâpçılık"tır. Atatürk ilkeleri 1924 Anayasası'nda **5 Şubat 1937'de** yapılan değişiklik ile anayasa güvencesine alınmıştır. 5 Şubat 1937 yılında yapılan değişiklik şu şekildedir: "Türkiye Devleti cumhuriyetçi, milliyetçi, halkçı, devletçi, laik ve devrimcidir. Resmi dili Türkçedir. Başkenti Ankara'dır.

1-CUMHURİYETÇİLİK

Anahtar kelimeleri: Ulusal (Milli) Egemenlik, Ulusal (Milli) İrade, Saltanatın kaldırılması, Çok Partili Siyasi Rejim, Seçim, Seçme ve Seçilme Hakkı, Milletvekili vb

- Cumhuriyet yönetimlerinde halk, yöneticilerini kendi seçer; beğenmezse onları sonraki seçimlerde değiştirme hakkına sahiptir. Halk, yapılan seçimlerde yöneticilerini seçtiği gibi yasal yeterliliklere sahipse kendisi de aday olabilir ve yönetici seçilebilir. Böylece cumhuriyet yönetimi ile **demokratik katılım** sağlanır ve millet, **devlet yönetiminde söz sahibi** olur.

UYARI: Not: Cumhuriyette egemenlik belirli bir sınıf, grup ya da zümreye ait değildir. Cumhuriyette **egemenlik kayıtsız şartsız millete aittir**

- Bu yönetimle vatandaşların hak ve özgürlükleri devlet güvencesine alınmıştır.
- Cumhuriyet yönetimi, **milletle devlet arasında kaynaşma** sağlar. Cumhuriyet rejimimiz herhangi bir biçimde değişmemek üzere, 1923 yılından itibaren bütün anayasalarımıza girmiştir. 6 Kasım 1982'de kabul edilen yeni anayasamızda da; Madde 1: "**Türkiye devleti bir Cumhuriyettir.**" denilmektedir.
- Cumhuriyetçilik ilkesi, cumhuriyet yönetimini **korumayı ve yüceltmeyi** amaçlar. Atatürk, Gençliğe Hitabe'sinde Türkiye Cumhuriyeti'ni koruma görevini, **Türk gençliğine vermiş** ve Türkiye Cumhuriyeti'nin sonsuza kadar yaşatılmasını hedef olarak göstermiştir.
- Atatürk, 1924 tarihinde yaptığı konuşmada, "**Türk Türk milletinin karakterine ve âdetlerine en uygun olan yönetim, cumhuriyet yönetimidir.**" demiştir.
- Cumhuriyet idaresinde başta Cumhurbaşkanlığı olmak üzere devletin başlıca temel organları seçim ilkesine göre belirlenir. Saltanat sistemine kesinlikle yer yoktur

Cumhuriyetçilik ilkesi doğrultusunda yapılan inkılâplar:

- TBMM'nin açılmasıyla egemenlik hakkının millete geçmesi (23 Nisan 1920)
- 1921 ve 1924 anayasalarına "**Türkiye devleti bir Cumhuriyettir.**" maddesinin eklenmesi
- Saltanatın kaldırılmasıyla padişahlık sistemine tamamen son verilmesi (1 Kasım 1922)
- Cumhuriyetin ilan edilmesiyle yönetim rejiminin netleşmesi (29 Ekim 1923)
- Halifeliğin kaldırılması ile Cumhuriyet rejimini tehdit edici unsurların yok edilmesi. (3 Mart 1924)
- 1924'te Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının, 1930'da ise Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurulmasına izin verilerek Çok partili Siyasi hayata geçme teşebbüsünün (Girişimi) yapılması

NOT: Cumhuriyet rejimine karşı çıkan Şeyh Said ve Menemen ayaklanmaları nedeniyle kurulan her iki parti de kapatılmış ve Atatürk döneminde "**Çok partili siyasi Hayata Geçme**" başarısız olmuştur.

- Türk kadınına **sırasıyla** 1930'da **Belediye**, 1933'te **Muhtarlık ve Azalık**, 1934'te ise **Vekillik** seçimlerine katılma hakkı verildi.

2-MİLLİYETÇİLİK (ULUŞÇULUK)

Anahtar Kelimeleri: Türk dili, Türk tarihi, Türk kültürü, Milli bağımsızlık, Milli birlik ve beraberlik, ortak vatan, kader birliğidir. **Din ve ırk birliği şart değildir.**

- Atatürk milliyetçiliği, milletin ve ülkenin çıkarlarının her şeyin üstünde tutulması ve bu amaçla çalışmasıdır.
- Milliyetçilik, Türk toplumuna birçok bakımdan yarar sağlamıştır. Bunların başında Millî Mücadele'nin kazanılması gelir. Millî Mücadele'ye başlarken Türk milletinin çok az maddi gücü vardır. Ancak **Türk milletinin birlik ve beraberlik** içerisinde hareket etmesini sağlayan milliyetçilik ruhu, Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında en önemli faktör olmuştur.
- Atatürk'e göre, ben Türk'üm, diyen herkes, Türk'tür. İnsanlar arasında ayrım kabul edilmez. Milliyetçiliği, millî birliğimizin ve bir arada yaşamamızın temel taşı olarak kabul eden Atatürk, milliyetçiliği bir ırk birliği değil, **duygu birliği olarak** görür. Dini, mezhebi, dili, ırkı ne olursa olsun Türkiye Devleti'ne yurttaşlık bağı ile bağlı herkesi Türk olarak kabul eder.
- Atatürk, 29 Ekim 1933'te "*Ne Mutlu Türküm Diyene*" sözünü söylemiştir.
- Milliyetçilik; millete bağlılık, milleti yüceltme, yükseltme, şimdi ve gelecekte birlikte çalışma, bu çalışma azmini gelecek kuşaklara yansıtma anlayışdır.

Atatürk Milliyetçiliğinin Temel Nitelikleri

- Atatürk milliyetçiliği birleştirici ve bütünleştiricidir.
- Atatürk milliyetçiliği barışçı ve insancıdır.
- Atatürk milliyetçiliği Türk milletinin maddi ve manevi tüm değerlerini korumayı amaçlar.
- Atatürk milliyetçiliği ırkçılığa karşıdır.
- Atatürk milliyetçiliği sınıf ya da grup kavgasına karşıdır.
- Tam bağımsızlığı savunur. Diğer ulusların da bağımsızlığına saygıyı esas alır.
- Atatürk milliyetçiliği laikdir.

Milliyetçilik ilkesi doğrultusunda yapılan inkılâplar:

- Milli Eğitim Bakanlığının başlattığı yarışma sonucu Milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un yazdığı İstiklal Marşı'nın kabulü (12 Mart 1921)
- Tevhid-i Tedrisat (Eğitim- Öğretim Birliği) Kanunu ile tüm okulların "**Milli Eğitim Bakanlığına**" bağlanması. (3 Mart 1924)
- Türkiye limanları ve karasularında her türlü yolcu ve yük taşıma hakkının Türk bayraklı gemilere ve Türk vatandaşlarına verilme hakkı getiren Kabotaj kanunun kabul edilmesi. (1 Temmuz 1926)
- Türk parasını koruma kanunu çıkarıldı. (20 Şubat 1930)
- Türk tarihinin zenginliğini, Türklerin dünya medeniyetine katkılarını araştırması amacıyla 1931 yılında Türk Tarih Kurumu kuruldu.
- Atatürk; "*Ülkesinin yüksek bağımsızlığını korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı dillerin boyunduruğundan (hakimiyet) kurtarmalıdır.*" sözüyle Türk Dil kurumunu kurdurdu. (1932)

3-HALKÇILIK

Anahtar Kelimeleri: Eşitlik, Sosyal Devlet, Sosyal Adalet, Topluma Hizmet, Ayrıcalıkların kaldırılması Dayanışma ve Kaynaşma, Medeni Kanun vb

- Halk, bir ülkede yaşayan; o ülkeyi vatan bilen; kaderini, mutluluğunu o ülkeye bağlamış olan insanlardır. İşte bu yaklaşımdan "Halkçılık" ilkesi doğmuştur. Halkçılıktaki amaç, **imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir halk** ülküsüdür.
- Halkçılık, **millet egemenliğinin esas dayanağıdır**. Halkçılık ilkesinin temel hedefi halkın kendi kendisini yönetmesidir. Devlet, yönetilirken halkın yararı gözetilmelidir. Bu yönüyle Cumhuriyetçilik ile iç içedir.
- Devlet, halkı için vardır. Bu politikanın esaslarını, kimsenin kimseyi baskı altına almaması; eğitim, sağlık ve çalışma imkânlarından herkesin **eşit** biçimde yararlanması; güvenlik içinde olması anlayışı oluşturur.
- Atatürk; "Bizim düşüncemizde, çiftçi, çoban, amele, tüccar, sanatkâr, asker, doktor, kısacası herhangi bir sosyal müessesede çalışan bir vatandaşın hak, menfaat ve hürriyeti eşittir." sözüyle herkesin eşit olduğuna vurgu yapmıştır.
- Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olması için birçok uygulamada bulundu. Bu anlayışla düşüncelerini bir bir gerçekleştiren Atatürk; **toplumdaki ayrıcalıkları kaldırmak, halkı yönetimde söz sahibi yapmak, kadın erkek eşitliğini sağlamak, onlara demokratik hak ve özgürlükleri kazandırmak** amacıyla çeşitli inkılaplar yaptı.
- Soyadı Kanunu'nun çıkarılmasıyla, Mustafa Kemal'e **TBMM tarafından** "Atatürk" soyadı verilmiştir. (1934)

Halkçılık ilkesi doğrultusunda yapılan inkılâplar:

- Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun çıkarılması, fes ve sarığın yasaklanmasıyla kılık kıyafette yeniliklerin yapılması. (25 Kasım 1925)
- Medeni Kanun Kanunu'nun** kabul edilmesiyle kadınlara ;
  - a- Ekonomik** (Kocasından izin almak şartıyla istediği mesleğe girme, mirastan eşit pay alma hakkı vb)
  - b- Sosyal** (Tek eşle evlilik, Boşanma hakkı vb)
  - c- Hukuk** (Mahkemelerde şahitlikte erkeklerle eşit olma hakkı vb)alanında haklar verilmiştir.

SINAVDA ÇIKARSA EĞER KARIŞTIRMAYIN: Aile hayatının yeniden düzenlendiği 17 Şubat 1926 tarihli kanun ile **kadınlara kesinlikle siyasi haklar verilmemiştir**. Türk kadınına **sırasıyla** 1930'da **Belediye**, 1933'te **Muhtarlık** ve Azalık, 1934'te ise **Vekillik** seçimlerine katılma hakkı verildi.

EK BİLGİ: Dünyada kadınlara ilk **seçme** hakkını veren ülkeler **sırasıyla** Yeni Zelanda (1893), Avustralya (1902) , Finlandiya (1906) 'dır. Finlandiya, kadınların meclise girdiği ve ilk **seçilme** hakkını aldığı ülkedir.

- Sosyal, ekonomik ve hukuki karışıklıkları engellemek amacıyla 1934'te **Soyadı Kanunun çıkarılması** ve aynı kanunla ağa, hacı, hoca, molla, hafız, efendi, hanımefendi gibi unvanların yasaklanarak kaynaşmış toplum oluşturma düşüncesi.

4-LAİK LİK

Anahtar Kelimeleri: Din ve Devlet işlerinin ayrılması, din ve vicdan özgürlüğü, Hurafe ve Batıl inançlar, Akılcılık ve Bilimsellik vb

- Laikliğin özü iki temel esasa dayanmaktadır;
  - a- Laiklik, **din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması** anlamına gelmektedir. Devlet düzeninin ve hukuk kurallarının dine değil **akla ve bilime** dayandırılmasıdır
  - b- Kişilere **din, ibadet, inanç ve vicdan özgürlükleri** sağlanmalıdır.
- Demokrasinin yerleşmesi, cumhuriyet yönetiminin güçlenmesi için gerekli olan Laiklik ile Türk milletine çağdaşlaşma yolu açılmıştır. Osmanlı Devleti'nde din ile devlet işleri birlikte yürütülüyordu. Cumhuriyet'ten sonra bu duruma son verildi, Türkiye, bütün kurum ve kuruluşlarıyla laikleşmeye başladı.
- Laiklik ilkesine göre hiç kimse dinî inanç ve duyguları istismar (kötüye kullanma) edip ondan maddi bir çıkar sağlayamaz ve sağlamamalıdır.
- Atatürk; "Dinden maddi çıkar temin edenler, iğrenç kimselerdir. İşte biz, bu duruma karşıyız ve buna izin vermiyoruz. Bu gibi din ticareti yapan insanlar, saf ve masum halkımızı aldatmışlardır. (...) Asıl mücadele edeceğimiz ve ettiğimiz bu kimselerdir." sözündeki gibi ile dinin kişisel çıkar için kullanılmasına karşıdır.
- Her birey, istediğini düşünmek, istediğine inanmak, kendine özgü siyasal bir fikre sahip olmak, seçtiği bir dinin gereklerini yapmak veya yapmamak hak ve özgürlüğüne sahiptir. Kimsenin fikrine ve vicdanına egemen olunamaz.

Laiklik ilkesi doğrultusunda yapılan inkılâplar:

- **Saltanatın kaldırılması** ile halifenin siyasi yetkilerinin elinden alınması. (1 Kasım 1922)
- Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra devlet başkanlığı sorunun çözülmesiyle halifelik gereksiz hale gelmiştir. 3 Mart 1924'te **Halifelik kurumu lağvedildi** (kaldırıldı).

EK BİLGİ VE AÇIKLAMA: **Saltanat:** Babadan oğla geçen bir padişahlık sistemidir.

Halife: Hz Peygamberden sonra İslam devletlerinde din, siyaset işlerini yürüten peygamber vekilidir. 1517'den itibaren vekillik Osmanlı devletine geçmiştir.

- **Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun** (Eğitim- Öğretim Birliği Kanunu) çıkarılmasıyla eğitimin laikleşmesi ile dini eğitim veren mahalle mektepleri ile medreselerin lağvedilmesi (kaldırılması) (3 Mart 1924)

- **Tekke ve zaviyelerin kaldırılmasıyla**, halkın dini duygularının sömürülmesi engellenerek dinin sosyal alandaki etkisi azaltılmıştır. (30 Kasım 1925)

- "**Devletin dini İslam'dır.**" maddesi anayasadan çıkartıldı aynı zamanda milletvekillerinin yemin şekli değiştirildi. (10 Nisan 1928)

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ: Milletvekili ve cumhurbaşkanı yeminlerinde geçen ve "Allah'ı şahit gösteririm ki" anlamına gelen "**Vallahi**" sözcüğü yerine "Namusum üzerine" ifadesinin 10 Nisan 1928'deki laikleşme kapsamında değerlendirilen Anayasa değişikliği ile beraber getirildiğini biliniz.

5-DEVLETÇİLİK

Anahtar Kelimeleri: Ekonomi (İktisat, Mali), yatırım, kalkınma planları, kamulaştırma, yatırımların devlet eli ile yapılması, banka, ticaret, sanayi, ulaşım, tarım, hayvancılık vb

- Devletçilik, yeni Türk devletinin kurulmasından sonra, bireylerin yapamayacağı yatırımların yurdun ekonomik kalkınmasının hızla gerçekleşmesi için **devlet eliyle** yapılmasıdır.
- Ekonomideki devlet-halk iş birliği sayesinde Türkiye, kısa sürede hızla kalkınmaya başladı. Planlı kalkınma dönemine geçilerek demir yolu yapımına önem verildi ve birçok fabrika bu sayede birbirine bağlandı.
- Osmanlı Devleti'nin yıkıntıları üzerinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti, kötü bir ekonomik miras devraldı. Osmanlı Devleti'nde sanayi ve tarım geri kalmıştı. Var olan büyük işletmelerin çoğu da yabancı devletlerin denetimi altındaydı. Bunun yanında Osmanlı Devleti'nin girdiği savaşlar ve Kurtuluş Savaşı ekonomiye büyük zarar vermişti.
- Yeni Türk Devleti, başlangıçta kendi ekonomisini kurabilmek için çok büyük zorluklarla karşılaştı. Osmanlı Devleti'nin borçları, sermaye ve yetişmiş eleman eksikliği, 1929-1930 dünya ekonomik bunalımı Türkiye'yi olumsuz etkiledi. Vatandaşın elinde yeterli sermaye yoktu ve ekonominin alt yapısını oluşturan banka, fabrika ve yol bulunmuyordu. Dış ticaret, tamamen, yabancıların elindeydi. Devletçilik anlayışı böyle bir ortamda oluştu.

Devletçilik ilkesi doğrultusunda yapılan inkılâplar:

- Cumhuriyet'ten sonra ekonomiyi canlandırmak için bir dizi önlem alındı. Büyük çaplı ekonomik yatırımlar olan dokuma, şeker, cam, kâğıt, çimento, demir ve çelik fabrikaları devlet eliyle yapıldı.
- Bunlar arasında en önemlilerinden birkaçı Bursa'daki İplik Fabrikası, Turhal (Tokat) Şeker Fabrikası, İzmit Kâğıt ve Karton Fabrikası, Ankara Çimento Fabrikası, Karabük Demir-Çelik Fabrikası'dır. Türk sanayisinin temeli atıldı.
- 1925 yılında "Köylüden peşin alınan" **aşar vergisi** kaldırıldı. Böylece çiftçilerin rahatlanması sağlandı.
- Türk tarımına öncülük eden **Atatürk Orman Çiftliği**'nin kurulması (1925)
- 1 Temmuz 1926'da Kabotaj Kanunu kabul edildi. (Türk Karasularında yolcu ve yük taşıma hakkının yabacıardan alınarak Türklere verilmesi Kanunu)
- 1927 yılında Sanayi alanında halkın yatırımlarının artırılması amacıyla **Sanayiye Teşvik Kanunu** çıkarıldı.
- **Sümerbank (1933), Etibank (1935), Denizbank (1937)** gibi bankalar kuruldu.
- Tarım alanında makineleşme çalışmaları yapıldı ve çiftçilere düşük faizli krediler verildi.
- Ülkemizde faaliyet gösteren yabancı işletmelerin satın alınarak devletleştirilmesi.

6-İNKILAPÇILIK (DEVRİMCİLİK)

Anahtar Kelimeleri: Çağdaşlaşma, Medenileşme, Modernleşme, Yenileşme, İlerleme, Muasır medeniyet seviyesi, Dinamik (Hareket) yapı, Köklü değişim vb.

- Atatürk'ün inkılapçılık anlayışı, zamanına göre geri kalmış kurumların ortadan kaldırılması; yerine ilerlemeyi ve gelişmeyi kolaylaştıracak, geliştirecek kurumların konması esasına dayanır.
- İnkılapçılıkta iyiye, doğruya, faydalıya yönelik bir gelişme vardır. Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak ancak yeniliklere açık olmakla mümkün olur. İşte bunun içindir ki toplumun, zamanın gereklerine kendini uydurması, gelişmesi ve yenileşmesi gerekir.
- "Artık duramayız, kesinlikle ileri gideceğiz. Geriye ise hiç gidemeyiz. Çünkü ileri gitmeye mecburuz. Millet açıkça bilmelidir. Medeniyet öyle kuvvetli bir ateştir ki ona ilgisiz kalanları yakar ve yok eder.(...)" diyen Atatürk Medeni milletlerin gerisinde kalınmaması gerektiğini ifade etmiştir.

İnkılâpçılık ilkesi doğrultusunda Yapılan İnkılâplar

- Atatürk döneminde gerçekleştirilen tüm yenilik ve inkılâplar İnkılâpçılık ilkesinin kapsamında yer almakla birlikte, özellikle Batı (Avrupa) medeniyeti ile bütünleşmeyi sağlamak için gerçekleştirilen çalışmalar diğer ilkelerden çok İnkılâpçılık ilkesi ile ilgilidir. Bunlar;
- Ekonomik ilişkilerimizde dünya ile sorunlar yaşanmasına neden olan eski uzunluk, ağırlık, hafta sonu tatili ve zaman ölçüleri yerine, yeni ölçü birimleri, takvim ve tatil günü kabul edildi.
- Çağdaş dünyanın kullandığı miladi takvime ve saate geçildi. (Hicri ve Rumi takvim ile eski saat sistemi kaldırıldı)
- 1931 yılında uzunluk ölçüsü olarak metre, ağırlık ölçüsü olarak da kilogram ve litre kabul edildi. (endaze, kulaç, arşın, okka gibi ölçü ve ağırlık birimleri kaldırıldı.)
- 1935 yılında hafta sonu tatili Cumadan Pazar gününe alındı.

PEKİŞTİRME SORULARI 2005 PYBS

- Atatürk, Cumhuriyetin ilânından sonra;
- Sade, kolay anlaşılır Türkçe'nin kullanılması
  - Türkçe'deki yabancı kelimeler ve deyimlerin temizlenmesi amacıyla aşağıdakilerden hangisini yapmıştır?
- A) Türk Dil Kurumu'nu kurdurdu
B) Türk Tarih Kurumu'nu kurdurdu
C) Yeni Türk alfabesini kabul etti
D) Kıyafette değişiklik yaptı

CEVAP: A
2005 PYBS

2005 PYBS

- Cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomik alanda görülen gelişmelerden bazıları şunlardır;
- I- Aşar vergisi kaldırıldı.
II- Bankacılık geliştirildi.
III- Karabük Demir Çelik Fabrikası kuruldu.
IV- Çiftçilere kredi kolaylıkları tanındı.
- Bu gelişmelerden hangileri tarımı geliştirme amacını gütmektedir?
- A) I - II   B) II - III   C) I - IV   D) III - IV

CEVAP: C
2007 PYBS

- I- Medreselerin kapatılması
 II- Türk Tarih Kurumu'nun kurulması
 III- Takvim, saat ve ölçülerde değişiklik yapılması
 IV- Öğretimin birleştirilmesi
- Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan yukarıdaki inkılaplardan hangileri daha çok eğitimle ilgilidir?

A) I - II   B) II - III   C) III - IV   D) I - IV

CEVAP: D

2015 PYBS

Aşağıdaki ilke - inkılap eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

İlke	İnkılap
A) Cumhuriyetçilik	Saltanatın kaldırılması
B) Milliyetçilik	Türk Dil Kurumunun açılması
C) Halkçılık	Türk Medeni Kanunu'nun kabulü
D) Laiklik	Sümerbank'ın kurulması

CEVAP: D

2014-2015 YILI AÇIK ÖĞRETİM
 ORTAOKULU 3. DÖNEM 2. OTURUM
 SINAVI

Milli birlik ve beraberliğimizin önemini açıklayan Atatürk ilkesi, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Milliyetçilik   B) Devletçilik
 C) Cumhuriyetçilik   D) Halkçılık

CEVAP: A

	İNKILAPLAR	ALANLAR
I	Medeni Kanun'un kabul edilmesi	Hukuk
II	Aşar vergisinin kaldırılması	Ekonomi
III	Soyadı Kanunu'nun çıkarılması	Toplum
IV	Halifeliğin kaldırılması	Kültür

Yukarıdaki inkılaplardan hangisi, ilgili olduğu alanla yanlış eşleştirilmiştir?

A) I   B) II   C) III   D) IV

CEVAP: D

2015 PYBS

17 Şubat 1926 tarihli Medeni Kanun ile kadınlar şahitlik, boşanma ve miras gibi konularda erkeklerle aynı haklara sahip olmuşlardır.

Halkçılık ilkesi, meydana getirdiği bu değişimle aşağıdakilerden hangisini amaçlamıştır?

- A) Ekonomik bağımsızlığı
 B) Toplumsal eşitliği
 C) Millî egemenliği
 D) Özgürlükleri genişletmeyi

CEVAP: B

2015 PYBS

“Atatürk, çağdaşlaşma sürecinde yenilikleri yaparken taklitçilikten kaçınmıştır.” diyen bir kişi, Atatürk inkılaplarının hangi özelliğini vurgulamıştır?

- A) Evrensel   B) Ulusal
 C) Bilimsel   D) Tarihsel

CEVAP: B